

nr 3. 2018

LÄSOMBUDET

>>Tidningen för läsombud och högläsare

**LÄSANDE
OCH REFLEKTION**
på Kulturcentrum Skåne

NYA UTBILDNINGSFILMER • MÅ BRA MED BÖCKER
TIDNINGSAPPEN AKILA • MÖT ÅRETS LÄSOMBUD 2018

Fruktsallad till fikat?

◆ Hej igen! Hoppas att ni har kunnat njuta av solen i sommar och samla energi inför hösten. Det här brukar vara en bra tid för att prova på nya saker. När batterierna är full-laddade känner i alla fall jag att det finns mer ork att dra igång de där aktiviteterna som kan kännas svåra att komma igång med andra tider på året, men som skapar välmående och gör att energin stannar kvar länge.

Jag har träffat många inom omsorgen som har berättat om hur viktigt det är att hjälpa dem de arbetar med till sundare vanor och som sagt att läs- och diskussionsgrupper varit ett bra sätt. Därför tipsar vi i det här numret om böcker som hjälper oss att må bra till kropp och själ. Kanske kan de inspirera till att prova nya, goda, nyttiga recept, ta en promenad, testa en ny sport eller våga prata om någonting svårt eller jobbigt.

Att få uppmärksamhet och uppskattning för det man gör kan som få andra saker ge energi och kraft. Jag var med om ett sådant tillfälle i somras. Då var jag i Östhammar när MTM delade ut priset Årets läsombud till Bitte Sahlström. Vi möttes av en härlig kulturfest för alla i gruppbostad och dagliga verksamheter. Det var en dag för att med stolthet och glädje visa upp en fantasitisk verksamhet som ofta verkar i det tysta. Det är inte var dag som kommundirektören kommer och håller tal till läsningens lov!

Med fruktsallad till fikat och tydligt fokus på allt bra som läsning ger, hoppas jag att sommarens batterier ska räcka ända till i vår!

Soliga hösthälsningar

Lovisa Karlsson Kjellin

REDAKTÖR

KALENDARIUM

PÅ GÅNG LANDET RUNT

27-30/9 Bokmässan i Göteborg.

16/10 Lättläst Bokmessa på Växjö stadsbibliotek. Alla intresserade välkomna!

25/10 Inspirations- och kunskapsdag i Linköping för läsombud, högläsare, arbetsgrupper, bibliotekspersonal m.fl. i Östergötland.

25/10 Läsning för delaktighet. En studiedag i Stockholm för alla som arbetar läsfrämjande på regional och nationell nivå.

7/11 Studiedag i Härnösand för bibliotekspersonal, läsombud och högläsare i Västernorrland.

Håll koll på kalendern på Läsombudswebben (mtm.se/lasombud) för senaste nytt.

**Det finns inga pengar i poesi,
men det finns ingen poesi
i pengar heller.**

Robert Graves

Läsombudsregistret

Den som är med i Läsombudsregistret får tidningarna *Läsombudet* och *Läsliv*, LL-förlagets katalog, boktips, nyhetsbrev och inbjudningar till de fortbildningsdagar som arrangeras i regionen där man är aktiv. För att ändra uppgifter och prenumerationer eller gå ur registret kontakta:

E-post | register@mtm.se

Telefon | 08-580 02 700

Läsombudsgruppen på MTM

Kontakta oss om du vill tipsa om något till kalendariet eller till tidningen *Läsombudet*, eller om du undrar kring något. Skriv "Läsombudet" i rubriken.

Kontakt | info@mtm.se

Läsombudet kommer ut fyra gånger per år. **Ansvarig utgivare:** Magnus Larsson, **Redaktör:** Lovisa Karlsson Kjellin,

Redaktion: Lovisa Karlsson Kjellin, David Södergren Medin, Tom Weegar, Catharina Kåberg, **Layout:** Tom Weegar,

Omslagsfoto: Tom Weegar, **Tryck:** Stibo, **ISSN:** 2002-1674, **ISSN digital utgåva:** 2002-1682.

Myndigheten för tillgängliga medier, Box 5113, 121 17 Johanneshov, **E-post:** info@mtm.se, **Tel växel:** 08-580 02 700,

Webb: mtm.se, **Webb läsombud:** mtm.se/lasombud

Brukarläsombuden i Eslöv fixade en **lättläst bokmässa!**

Redan 2014 anordnade de en bokmässa med lättlästa böcker. Och nu tyckte brukarläsombuden att det var dags igen.

– Vi ville göra det igen, för att få fler att läsa böcker, berättar Nicklas Gräntz.

Det blev en synnerligen lyckad vårdag med föredrag, häftig rockmusik, utställningar och samtal. Efteråt var alla lika nöjda som trötta. Men det kommer att hända igen! trodde Niklas bestämt.

Brukarläsombud är arbetstagare på daglig verksamhet som uppmuntrar till läsning bland arbetskamraterna. Något att ta efter!

På bilden från vänster: Camilla Persson, Nicklas Gräntz, Veronica Viberg Klang, Caroline Rosenberg, Patrik Bergkvist och Camilla Månsson Dahlström.

Nya testamentet på lätt svenska

Bibeln är världens i särklass mest lästa bok, tryckt i miljarder exemplar och översatt till tusentals språk. Nu i september kommer *Nya testamentet* på lätt svenska. På uppdrag av LL-förlaget och Svenska bibelsällskapet har Hanna Wallsten återberättat hela *Nya testamentet* med alla kapitel och verser.

Ett enklare språk gör texten tillgänglig för äldre som inte längre orkar ta till sig svårare texter men minns budskapet, nya svenskar som är vana bibelläsare, ovana läsare som konfirmander och andra som tycker att de vanliga bibeltexterna är för svåra.

Om krisen eller kriget kommer finns på lättläst

I slutet av maj fick alla svenska hushåll broschyren *Om krisen eller kriget* kommer hem i brevlådan.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, har också gett ut den på lättläst svenska. Lättläst-versionen finns som pdf-fil på webbplatsen www.dinsakerhet.se. Här finns också versioner på tal, teckenspråk, punktskrift och översättningar till 14 språk.

Vidareutbilda dig med film

Under våren filmades två utbildnings- och inspirationsdagar för läsombud och högläsare. Resultatet har blivit fem filmer som du hittar på vår läsombudswebb mtm.se/lasombud. I filmerna berättar erfarna utbildare, läsombud och bibliotekarier om vad det innebär att vara läsombud, hur man lyckas

med en högläsningsstund och vad man kan läsa.

Filmerna är 20–40 minuter långa och är till för alla som inte har möjlighet att gå på utbildnings- och inspirationsdagar. Vill man fylla på mer så finns även studiematerialet *Läsa tillsammans* att ladda ner eller beställa kostnadsfritt.

PS! Snart kommer det en tillgängligare, mobilanpassad och modernare webb-bokhandel för LL-förlaget! Titta in på ll-forlaget.se om en vecka eller två!

Läsande och reflektion på Kulturcentrum Skåne

– När vi har gemensam högläsning följer otroliga samtal, vilket jag skulle säga är kärnan i vår bokcirkel. Här finns det möjligheter att fritt tolka boken och dra paralleller till omvärlden och till sig själv, berättar kulturpedagogen Jenny Friman.

Det sjuder av aktivitet på Kulturcentrum Skåne när *Läsombudet* besöker skolan och arbetsplatsen, som ligger en kvarts cykeltur utanför Lunds centrum. Snart ska skolans marimbaband Chimurenga uppträda under Kultur-natten i Lund. Men gruppmedlemmarna är lite ringrostiga efter en lång, skön sommarledighet, så nu repas det för fullt och de mjuka afrikanska rytmerna strömmar ut i korridorerna. Överallt på väggarna finns det bilder och foton. Konsten och kulturen finns hela tiden närvarande på skolan och kulturarbetsplatsen. Arbetsplatsen är formellt ordnad som en daglig verksamhet.

– Verksamheten är unik i Sverige och Norden, säger Anna Emgård-Olsson, administrativ ledare.

Kulturcentrum Skåne består i dag av en daglig verksamhet med 25 kulturarbetstagare och en eftergymnasial treårig kulturutbildning för personer med lindrig intellektuell eller kognitiv funktionsnedsättning. Utbildningen har plats för 15 elever och när de är klara blir de just kulturarbetstagare. Många av de studerande väljer att fortsätta inom den dagliga verksamheten när de är klara med de tre åren.

Skolan startade som ett projekt 1996 och fem år senare startade den första treåriga utbildningen. Målet med utbildningen är att stärka studenternas konstnärliga uttrycksförmåga och Anna tror att skolans lyckade resultat till stor del bygger på en väl utprovad pedagogik.

Anna och Jenny tillsammans med Charles Dickens, författare till *Lysande utsikter*, månadens bok i cirkeln.

– Reflektionen är en bärande del av lärandet här, berättar Anna. Det innebär bland annat att studenterna vid dagens slut funderar kring vad som vad som hänt under dagen, vad man har lärt sig och hur det kändes. Reflektionerna skrivs ner och studenterna får på så vis en gedigen loggbok över sin utveckling.

På Kulturcentrum Skåne har man också en populär bokcirkel som drog igång 2013 på initiativ av Stadsbiblioteket i Lund. Just nu deltar åtta kulturarbetstagare i cirkeln, som leds av kulturpedagogen Jenny Friman. De träffas en gång i veckan och en gång per månaden åker de till biblioteket och diskuterar månadens bok med bibliotekarien Petra Romberg.

– Det är Petra om väljer böcker. Från början var bokcirkeln inriktad på lättlästa klassiker, men efter att ha slukat böcker som *Kameliadamen*, *Processen* och *Hamlet* önskade gruppen få läsa böcker som utspelade sig i nutid, berättar Jenny Friman. Nu blandas klassiker och samtidskildringar med gott resultat – just nu läser vi *En droppe midnatt* av Jason Diakité och har kunnat dra paralleller till bland annat Vilhelm Mobergs böcker, berättar Jenny Friman.

Gruppen utgår från den valda litteraturen men låter medlemmarnas kulturintressen få ta plats i cirkel. Det kan vara så enkelt som att man målar författarporträtt och skapar konstverk utifrån boken, eller väljer att dramatisera scener genom att gå in i olika karaktärer medan man läser boken. Precis som i det övriga kulturutövandet är reflektionen en central del av läsandet, berättar Jenny:

– När vi har gemensam högläsning följer otroliga samtal, vilket jag skulle säga är kärnan i vår bokcirkel. Här finns det möjligheter att fritt tolka boken och dra paralleller till omvärlden och till sig själv. Det blir existentiella samtal fyllda av allvar, humor och fantasi!

Bokcirkelgruppen är engagerade läsare och de berättar gärna om sina favoriter. Fredrik blev fångad av *Simon och ekarna* av Marianne Fredriksson. Mobergs *Utvandrarna* är Alice och Annikas favorit. Jossan minns den dramatiska giftscenen i *Madame Bovary*.

– Jag gillade *Hamlet*. Vi hade precis sett den som föreställning och då kunde jag ännu mer leva mig in i handlingen, berättar Tove.

Jennys bästa läsupplevelse tillsammans med gruppen var när de läste *Kejsaren av Portugallien*:

– Hur universal kärlek är, INGEN kan undkomma den och vissa drabbar den extra hårt. Vem är en ”dåre”? Vem har rätt att döma någon annan? Det blev fantastiskt fina diskussioner kring denna bok!

Kulturcentrum Skåne belönades förra årets med Lunds kulturpris. I motiveringen stod ”En plats och utbildning, som präglas av energi och arbetsglädje, och där man arbetar efter övertygelsen att alla i samhället har mycket att tillföra kulturlivet ...”.

Chimurengas marimbakonsert under Kulturnatten i Lund blev förstås en succé. Hela Kulturcentrum Skåne tog för en dag och kväll över det kända kulturhuset Mejeriet med musik, teater och utställningar. Tillsammans siktar man högt och når också dit.

Text: Tom Weegar, foto: Tom Weegar, Kulturcentrum Skåne

Bildtexter för den här sidan:

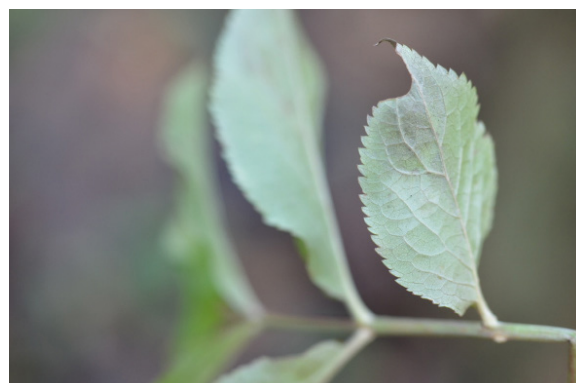
1. Chimurengas marimbaband repar inför helgens spelning. Fotografierna i mitten är tagna av Maria Timofejeffs. Bilderna är inspirerade av bokcirkeln läsning av *Stolthet och fördom*. Det är också Maria som finns på *Läsombudets* omslag.
2. ”Moderns ögon är stela. Hon ser bara det hon själv vill se. Inga andra vinklar finns.”
3. ”Hon vågar vara ensam och njuter av detta. Ibland blir hon taggig i kanten. Hon är ett ensamt vackert blad.”
4. Under Kulturnatten i Lund tog Kulturcentrum Skåne över hela kulturhuset Mejeriet.

1.

2.

3.

4.

Det här har vi gjort **tillsammans!**

–Det här är jättestort, inte bara för mig utan för hela gänget här som har jobbat hårt med att sprida läsning inom daglig verksamhet, säger Bitte Sahlström.

ÅRETS
LÄSOMBUD
2018!

Bitte är arbetshandledare inom daglig verksamhet i Östhammar och har fått utmärkelsen Årets läsombud 2018.

Prisutdelningen ägde rum i Östhammar den 26 juni och blev till en kulturfest för daglig verksamhet och boenden i kommunen. Tal hölls av representanter från MTM och Östhammars kommun och en kör med medlemmar från dagverksamheterna sjöng glatt och vackert. Festen avslutades med tårtkalas.

Bitte Sahlström får priset för att hon under många år har betonat vikten av läsning och lättlästa medier i sitt arbete. Genom schemalagda lästunder och daglig läsning stimulerar hon till samtal och aktiviteter.

Hon läser både böcker och nyheter och arbetar med bilder och rekvisita för att göra läsningen spännande och engagerande. Bitte är även engagerad i dagliga verksamheten Oasens lättlästa bibliotek och dess arbete med att låna ut boklådor till kommunens dagverksamheter och gruppboenden.

Både Bitte och Marina Oskarsson som är enhetschef för LSS i Östhammar betonar vikten av att man arbetar tillsammans för att få en bra läsverksamhet. Det är ett gemensamt engagemang från medarbetare och chefer som gör verksamheten i Östhammar så välfungerande. Därför är de glada att deras arbete nu uppmärksammas.

– Jag känner mig extra stolt att en av våra arbetshandledare har vunnit Årets läsombud. Det här är helt fantastiskt! säger Marina.

*Text och foto: David Södergren Medin
och Lovisa Karlsson Kjellin*

Här är alla som var nominerade till priset.

5 FRÅGOR TILL...

Kaisa-Marie Gustavsson som är taltidningskonsulent på Myndigheten för tillgängliga medier, MTM. Kaisa-Marie arbetar med att informera om hur du kan få din dagstidning som taltidning och om tidningsappen Akila.

1 Hej, hur kom du att arbeta med taltidningar?

Jag började jobba med taltidningar vid sidan av mina studier för ungefär fem år sedan. Då ringde jag upp personer som hade en taltidning och hjälpte dem hitta det sätt att läsa taltidningen på som passade just den individen allra bäst. Det har nog blivit uppåt 3 000 samtal genom åren. Numera jobbar jag mest med marknadsföring och utbildning.

2 Vad är egentligen en taltidning?

En taltidning är precis vad det låter som – en tidning i tal istället för text. Taltidningar är till för dem som har svårt att läsa tryckt text, till exempel om man har en synnedsättning eller dyslexi. Om du är intresserad av att prenumerera så vänder du dig till den dagstidning som du vill läsa. Vill du veta vilka dagstidningar som finns som taltidning kan du ringa till Taltidningshjälpen på 020-311 211.

3 Vad är Akila för något och hur läser jag tidningen med den?

Tidningsläsaren Akila är en app som fungerar på Iphone, Ipad och på Android-telefoner och surfplattor. Med appen kan man se tidningens text och bilder samtidigt som man kan få texten uppläst. Det går också att anpassa textens storlek, typsnitt och färg så att det passar just den personen som ska läsa.

4 Varför är Akila bra för den som har svårt att läsa?

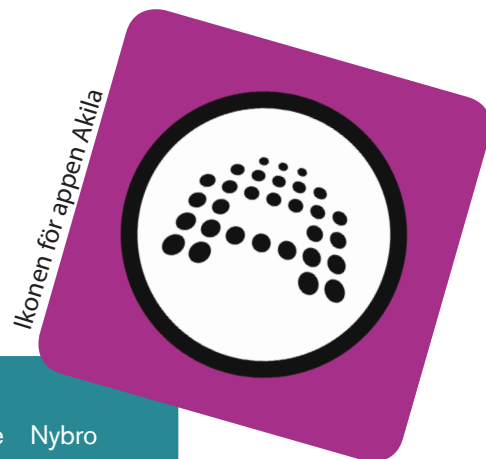
Akila är ett jättebra alternativ för den som har svårt att läsa text men som har fungerande syn. I appen får du texten uppläst men du kan fortfarande använda synen för att se bilder och navigera i tidningen på ett sätt som man som seende är van vid.

5 Vad är det roligast i ditt arbete?

Det roligaste är när man får berätta om taltidningen för personer som behöver den men som inte vet att tjänsten finns. Folk blir väldigt glada när de får veta att de fortfarande kan ta del av sin lokaltidning trots att de fått svårt att läsa texten.

Foto: Carina Gerdin

NOMINERADE TILL ÅRETS LÄSOMBUD 2018

Ann Jacobsson	Läsombud	Skövde	Ingrid Nyman	Högläsare	Nybro
Annika Hellgren	Läsombud	Lerum	Leif Lundqvist	Högläsare	Vellinge
Bitte Sahlström	Läsombud	Östhammar	Linda Rydberg	Läsombud	Skövde
Dorothy Jansson	Högläsare	Nässjö	Maria Ståhl	Högläsare	Växjö

MYNDIGHETEN FÖR
TILLGÄNGLIGA MEDIER

Box 5113
121 17 Johanneshov

B

SVERIGE
Porto betalt
Port payé

BOKTIPSET!

Må bra **MED BÖCKER!**

Om vi äter hälsosamt och gott, sköter om oss till kropp och själ och rör på oss så mår vi bättre. Här är tips på böcker som kan hjälpa till!

VÅGA VEGO

av Karin Sundgren, Ylva Sundgren

En superfin kokbok med enkla recept på helt vegetariska maträtter. Moderna recept och fina bilder gör att det vattnas i munnen: bakad vitkål med bearnaisesås eller lökpizza med getost och saltrostda frön – låter det inte ljuvligt? Recepten utgår från närodlat råvaror som lök, rotfrukter, svamp och kål. Nyttigt, gott och bra för miljön!

LL-förlaget, nivå 2 – lättare

TVÄTTA HÄNDERNA OCH HELA KROPPEN

av Ylva Killander

En praktisk faktabok om hur man håller sig ren och fräsch. Visst vet de flesta hur man tvättar sig, men ibland kan det vara bra med en påminnelse. Då är den här boken perfekt. Här kan man läsa om allt från att tvätta håret och borsta tänderna till intimhygien. Roliga bilder kompletterar texten. LL-förlaget, nivå 2 – lättare (T)

VAR INTE RÄDD

av Britt Engdahl

Ulla har drabbats av blodcancer. Hon känner sig rädd och utlämnad och makens kärlek och omsorg blir viktigare än någonsin för henne. En fin skildring av hur det känns att drabbas av en livshotande sjukdom och hur viktigt det blir med kärlek och stöd från sina närmaste. Berättelsen rymmer både sorg och värme, hopp och förtvivlan. Vilja, nivå large, Lix 16

VÄGEN TILL VASALOPPET

av Mattias Klefbeck

Vill du veta mer om Vasaloppet och hur det är att åka så långt på skidor? Vi får följa Elin när hon tränar inför tävlingen och under själva loppet. Trots att det är väldigt jobbigt att åka de nio milen från Sälen till Mora så ger inte Elin upp. Hon vet hur fantastiskt det kommer att kännas när hon har klarat av det! Boken berättar också spännande och

intressanta fakta om tävlingen och dess historia.

LL-förlaget, nivå 2 – lättare (T)

FAKTA OM FOTBOLLS-VM

av Tomas Dömstedt

För er som inte har fått nog av fotboll under sommaren rekommenderas den här boken! Här berättas historien från VM i Uruguay 1930 fram till årets världsmästerskap i Ryssland. Vi får läsa om skandaler, udda händelser och snygga mål.

Och så finns det förstås ett kapitel om VM 1994 då Sverige fick en bronsmedalj. Boken innehåller många färgbilder och faktarutor. Nypon, nivå medium

(T) = boken finns även som talbok att låna via ditt lokala bibliotek eller Legimus.

Text: Viveka Norström Hallberg, Helena Lingmert och Clara Lindström